

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-59>

УДК 330

Потапов Валентин Євгенійович

аспірант,

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3260-4397>**Valentyn Potapov**

Private Higher Education Establishment "European University"

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

ASSESSMENT OF THE COMPETITIVENESS OF ENERGY COMPANIES IN THE CONTEXT OF FORMING AN EFFECTIVE DEVELOPMENT STRATEGY

Анотація. Стаття присвячена аналізу конкурентоспроможності енергетичних підприємств України в умовах трансформації ринку електроенергії та інтеграції до європейського енергопростору. Розкрито основні етапи реформування галузі та перехід до ринкових механізмів, що зумовили модернізацію виробничих потужностей і підвищення прозорості сектору. Визначено ключові системні ризики, пов'язані зі зношеністю інфраструктури, нестачею інвестицій та волатильністю цін. Проаналізовано тенденції розвитку енергоринку, зокрема посилення ролі незалежних виробників, поширення відновлюваних джерел та цифровізацію операційних процесів. Обґрунтовано важливість цифрової інтеграції й інноваційності управління для зміцнення ринкових позицій підприємств. Представлено інтегральну модель оцінювання конкурентоспроможності на основі фінансових, виробничих та ринкових індикаторів, що дає змогу об'єктивно визначати стратегічні резерви розвитку енергетичних компаній.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентна перевага, управління конкурентоспроможністю підприємства, підприємство, стратегії розвитку, енергетичний ринок.

Summary. The article is devoted to a comprehensive analysis of the competitiveness of Ukrainian energy enterprises under the conditions of electricity market transformation and the deepening integration into the European energy space. It reveals the key stages of sectoral reform, which include the unbundling of generation, transmission, distribution, and supply activities, as well as the establishment of a competitive market model in accordance with the requirements of the EU Third Energy Package. Modern trends in the energy market are examined, including the growing role of independent electricity producers, the expansion of renewable energy sources, and the digitalization of operational and managerial processes. It is noted that enterprises' digital integration and the implementation of intelligent monitoring and management systems align with global trends aimed at improving efficiency and reducing operating costs, which is confirmed by international comparative studies. Particular attention is given to the development of an integrated model for assessing competitiveness based on a system of financial, production, managerial, and market indicators. It is substantiated that the standardized characteristics of energy products make the use of traditional qualimetric methods impossible, while the subjectivity of rating approaches limits their analytical value in a sector characterized by high regulatory and technological complexity. The proposed model includes such key indicators as the financial autonomy ratio, absolute liquidity ratio, return on sales, labor productivity, capital productivity, and the level of market service delivery. Their application makes it possible to conduct an objective comparison of energy-generating companies, identify their strategic reserves, and determine the factors that most significantly influence the formation of competitive advantages. It is emphasized that the sustainability and performance of energy enterprises in the medium and long term depend on their ability to modernize infrastructure, attract investment, enhance managerial efficiency, and implement digital transformation of production processes. The findings of the article highlight that comprehensive competitiveness assessment serves not only as an analytical tool but also as a foundation for developing effective development strategies aimed at strengthening operational reliability, innovativeness, market resilience, and the state's overall energy security.

Keywords: competitiveness, competitive advantage, enterprise competitiveness management, enterprise, development strategies, energy market.

Постановка проблеми. Сучасний енергетичний сектор України перебуває у стані глибокої трансформації, зумовленої лібералізацією ринку електричної енергії, структурною модернізацією галузі та зростанням вимог до якості управління в умовах високої турбулентності зовнішнього середовища. Водночас, перед підприємствами постає комплекс системних викликів: критичний рівень зношеності основних фондів, обмеження доступу до інвестицій, посилення конкуренції на ринку генерації та підвищення регуляторної і технологічної складності їх функціонування. За таких умов здатність підприємств забезпечувати власну конкурентоспроможність стає ключовим чинником їх довгострокової стійкості та ефективності, що потребує науково обґрунтованих методів її оцінювання.

Разом із тим існуючі методичні підходи до оцінювання конкурентоспроможності не повною мірою відображають специфіку енергетичної галузі, оскільки ґрунтуються переважно на загальних принципах порівняння підприємств або використовують інструменти, які не враховують особливості виробничого процесу, стандартизованість продукції, регуляторні обмеження та високу залежність від зовнішніх факторів. Відсутність інтегральної, адаптованої до галузевих умов моделі, яка б дозволяла комплексно оцінювати фінансові, виробничі, управлінські та ринкові параметри діяльності енергетичних підприємств, ускладнює формування ефективної стратегії розвитку. Саме тому актуальним є розроблення системного підходу до оцінювання конкурентоспроможності, що забезпечить можливість об'єктивного порівняння підприємств, визначення їх стратегічних резервів і формування напрямів підвищення конкурентних переваг у сучасних умовах функціонування енергетичного ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування конкурентоспроможності підприємств, удосконалення методичного інструментарію її оцінювання та впливу галузевих трансформацій на стійкість бізнесу відображена у працях Ю. Гудзя, А. Шостаковської, Ю. Майстренка та А. Козинця та ін. [1; 2], Н. Бобро, Н. Васильєвої, С. Суворової, О. Головіної та Р. Гулінчука [3], Р. Лісової, О. Парфентьєвої, В. Дмитровської та С. Кириленка [4; 5], О. Гук, Л. Федевич, М. Ливдар, Л. Бушовської та А. Близнюк [6], Е. Фуїора, Т. Завадки та І. Максима [7], В. Бакая [8], Е. Пахучої [9], В. Диканя та Є. Ангеліса [10], а також М. Крупки [11]. У зазначених наукових роботах систематизовано підходи до визначення конкурентних переваг підприємств, окреслено галузеві особливості функціонування енергетичного сектору, сформовано методичні засади оцінювання фінансової, виробничої й управлінської стійкості підприємств та

визначено ключові чинники, що впливають на їх конкурентоспроможність у сучасних умовах лібералізації та структурної модернізації енергетичного ринку.

Метою дослідження є теоретичне узагальнення та систематизація наукових підходів до оцінювання конкурентоспроможності енергетичних підприємств із урахуванням галузевих, регуляторних і технологічних особливостей функціонування енергетичного ринку України. Основна увага зосереджена на аналізі сучасних умов конкуренції в енергетичному секторі, визначенні обмежень традиційних методик оцінювання конкурентних позицій, обґрунтуванні структурованої системи приватних показників та розробленні багатофакторної моделі інтегрального оцінювання конкурентоспроможності. Результатом дослідження є формування концептуальних положень щодо використання комплексної моделі оцінки конкурентоспроможності як аналітичної основи для формування ефективної стратегії розвитку енергетичних підприємств в умовах лібералізації ринку та посилення ринкової конкуренції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реформування українського енергетичного сектору, яка нині розглядається як ключовий чинник подолання кризових явищ та переходу до модернізованої, ринково орієнтованої моделі функціонування, увійшла у фазу системних інституційних змін. Лібералізація ринку електричної енергії вже забезпечила розмежування діяльності за видами – генерації, передачі, розподілу та постачання, що відповідає європейським практикам і створює умови для добросовісної конкуренції. Таким чином, замість централізованої моделі управління формується конкурентний ринок, на якому ціноутворення ґрунтується на ринкових механізмах, а підприємства отримують стимули до підвищення ефективності та інвестиційної активності.

Такі процеси спрямовані на подолання низки системних проблем: критичного рівня зношеності основних засобів, обмеженого доступу до інвестицій у модернізацію, а також недостатньої операційної ефективності підприємств. Як підкреслюють Ю. Гудзь та ін. [1], посилення економічної та екологічної стійкості енергетичного сектору можливе лише за умови трансформації фінансових інструментів і переходу до інноваційних підходів управління.

Подальший розвиток ринку електричної енергії передбачає оптимізацію структури власності та діяльності підприємств, що відповідає європейським тенденціям консолідації та посилення прозорості. Водночас на ринку продовжують діяти незалежні виробники – оператори відновлюваних джерел енергії, приватні теплоелектроцентралі, малі генеруючі компанії, що посилює конкуренцію у сегменті генерації та сприяє зниженню

ризиків монополізації. Такі умови створюють підґрунтя для вирівнювання позицій учасників ринку та запобігання домінуванню окремих суб'єктів, що є важливою вимогою регуляторної політики Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, а також Міністерства енергетики України.

Особливістю сучасної моделі є географічна диверсифікація активів великих генеруючих компаній, що мінімізує імовірність формування локальних домінуючих структур. Законодавчі обмеження щодо максимальної частки ринку окремих виробників електроенергії також спрямовані на запобігання надмірній концентрації та забезпечення рівного доступу до ринку. У підсумку створюються реальні передумови для прозорої конкуренції, збалансованого ціноутворення та підвищення ефективності всіх суб'єктів ринку.

Таким чином, у таких умовах конкурентні переваги отримають ті підприємства, які зможуть ефективно управляти власною конкурентоспроможністю – оптимізувати витрати, підвищувати технологічну ефективність, удосконалювати систему управління та нарощувати інноваційний потенціал. Як зазначає Н. С. Бобро та ін. [3;4], цифровізація бізнес-процесів, впровадження сучасних інформаційно-управлінських технологій та інтеграція стійких операційних практик стають ключовими чинниками зростання ефективності та конкурентоспроможності підприємств.

У науковій та прикладній літературі представлено широкий спектр підходів до оцінювання конкурентоспроможності підприємств. Серед найбільш поширених застосовуються кваліметричні методи, репрезентативні рейтингові підходи, а також методи економіко-математичного моделювання. Дослідники, зокрема Ю. Гудзь, А. Шостаковська та ін. [1], відзначають, що методичний інструментарій оцінки конкурентних позицій істотно залежить від галузевих особливостей підприємства та характеру його продукції.

У практиці стратегічного аналізу значне поширення отримали матричні моделі, SWOT-аналіз, методи кореляційно-регресійного дослідження, багатовимірний статистичний аналіз та функціонально-вартісний підхід. На важливості математичних моделей, що дозволяють простежити взаємозв'язки між чинниками конкурентоспроможності, наголошують Е. Фуїор, Т. Завадки та І. Максим [7], підкреслюючи потенціал цих підходів для формалізації структури конкурентних переваг підприємств.

Разом із тим особливості функціонування енергетичних компаній суттєво звужують коло методів, придатних для оцінювання їх конкурентоспроможності. Зокрема, кваліметричні підходи виявляються малоефективними, оскільки вони орієнтовані на порівняння споживчих властивос-

тей продукції, тоді як енергетичні підприємства виробляють стандартизовані види енергоносіїв. У деяких дослідженнях підкреслюється, що якість електричної та теплової енергії регламентована технологічними нормами й не може виступати ключовим критерієм конкурентної диференціації [2; 5].

Певні обмеження властиві й репрезентативним рейтинговим підходам, де інтегральні індекси формуються на основі експертних оцінок. Надмірна суб'єктивність таких процедур знижує точність отриманих результатів, що особливо важливо у сфері енергетики. На подібні недоліки звертають увагу О. Гук, Л. Федевич та ін. [6], зазначаючи, що експертні методики потребують значного уточнення та стандартизації для застосування в умовах високої регуляторної та технологічної складності галузі.

Урахування недоліків традиційних підходів зумовило необхідність формування власної моделі оцінювання конкурентоспроможності, здатної фіксувати як поточний стан підприємства, так і динаміку впливу зовнішніх та внутрішніх факторів. Вибір індикаторів у такій моделі має принципове значення, адже саме вони відображають специфіку конкуренції на ринку електроенергії та теплової енергії, особливості регуляторного поля та технологічні обмеження галузі. Важливо не лише визначити перелік релевантних факторів, а й установити їхню вагомість у формуванні реальних конкурентних переваг, що потребує залучення компетентних експертів-керівників, економістів та технічних фахівців енергетичних підприємств.

На основі попереднього аналізу було сформовано стартову систему приватних показників, які охоплюють ключові аспекти діяльності генеруючих компаній. Їх поділ на фінансові, виробничі, управлінські та показники конкурентоспроможності енергетичних послуг дає змогу комплексно охарактеризувати підприємство, зважаючи на сучасні тенденції ринку та зміщення акценту з технологічних параметрів на ринкову реалізацію. Експертна група, відібрана за критеріями компетентності та володіння міждисциплінарними знаннями, здійснила структурований відбір цих показників із подальшим уточненням їх змісту та значущості. Саме ці приватні індикатори, відібрані експертами, становлять основу інтегральної багатофакторної моделі оцінювання конкурентоспроможності, поданої у табл. 1.

Як бачимо із табл. 1, оцінювання фінансових ресурсів енергетичних підприємств ґрунтується на використанні системи відносних показників ефективності, згрупованих за напрямками ліквідності, платоспроможності та рентабельності. До фінансового блоку інтегровано коефіцієнт фінансової автономії, абсолютної ліквідності, рента-

Таблиця 1 – Приватні показники конкурентоспроможності енергетичного підприємства

Показники	Граничні значення
1. Фінансові показники	
1.1. Коефіцієнт фінансової автономії ($k_{\text{фін.авт.}}$)	$\geq 0,6$
1.2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($k_{\text{абс.лік}}$)	$\geq 0,2$
1.3. Рентабельність продажів ($R_{\text{продажів}}$), %	max
1.4. Коефіцієнт інвестування ($k_{\text{інв}}$)	max
2. Виробничі показники	
2.1. Продуктивність праці (ПП)	max
2.2. Фондовіддача ($\Phi_{\text{від.}}$)	max
2.3 Матеріаловіддача ($M_{\text{від.}}$)	max
3. Управлінські показники	
3.1. Досвід роботи у енергетичній галузі, років	max
3.2. Рейтинг, місце	max
4. Конкурентоспроможність товарів та послуг, що надаються	
4.1. Якість товарів та послуг, %	max
4.2. Рівень цін за п'ятибальною шкалою (0 балів – високі ціни, 5 – низькі ціни)	min

Джерело: сформований автором самостійно

бельності продажів і коефіцієнт інвестування. Найбільшої актуальності набувають показники фінансової автономії та абсолютної ліквідності, оскільки вони демонструють рівень стійкості капіталу та здатність підприємства оперативно виконувати свої договірні зобов'язання перед іншими учасниками ринку електроенергії. Показник рентабельності продажів дозволяє оцінити результативність діяльності, тоді як коефіцієнт інвестування відображає потенціал підприємства до реалізації стратегічних проєктів і порівняльну інвестиційну привабливість.

У межах виробничої групи ключовим показником визначено продуктивність праці, яка відображає внесок працівників у результативність енергетичного підприємства та безпосередньо впливає на ефективність виробничих процесів. Для оцінки інтенсивності використання виробничих ресурсів застосовуються показники матеріаловіддачі та фондовіддачі активної частини основних фондів. Їх значущість зумовлена тим, що вони дозволяють ідентифікувати резерви підвищення ефективності, зокрема за рахунок кращого завантаження основних засобів та оптимізації використання оборотних ресурсів без істотних капітальних витрат.

До групи управлінських показників включено індикатори, що характеризують якість управління збутом та ринковим просуванням енергетичних послуг. Окремо виділено блок оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг, що охоплює показники якості та вартості енергетичних продуктів. Запропонована система приватних показників забезпечує комплексне уявлення про стан і потенціал розвитку енергетичного підприємства, дозволяє здійснювати зіставлення між ком-

паніями галузі, визначати резерви підвищення ефективності та формувати аналітичну базу для стратегічного планування на основі доступних і стандартизованих даних фінансової звітності.

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що трансформація українського енергетичного ринку, зумовлена лібералізацією та інституційними змінами, створює принципово нові умови конкуренції, у яких ефективність діяльності енергетичних підприємств залежить від здатності адаптуватися до ринкових механізмів ціноутворення, підвищувати технологічну і фінансову стійкість та впроваджувати інноваційні управлінські рішення. Аналіз галузевих особливостей довів, що стандартизований характер енергетичних продуктів, регуляторні обмеження та специфіка формування витрат істотно звужують можливості застосування традиційних методів оцінювання конкурентоспроможності, які використовуються в інших секторах економіки.

Установлено, що існуючі підходи – кваліметричні, рейтингові та економіко-математичні – демонструють низку обмежень у контексті енергетичного сектору, насамперед через стандартизованість продукції, високу залежність від зовнішніх технологічних та регуляторних факторів і підвищену суб'єктивність експертних оцінок. Саме тому обґрунтовано доцільність формування спеціалізованої моделі оцінювання конкурентоспроможності, яка інтегрує фінансові, виробничі, управлінські показники та індикатори конкурентоспроможності послуг. Запропонована система приватних показників забезпечує можливість комплексного, збалансованого та динамічного оцінювання конкурентних позицій підприємств генерації.

Результати дослідження підтвердили, що фінансові індикатори (ліквідність, автономія, рентабельність, інвестиційні можливості) відіграють ключову роль у забезпеченні стійкості енергетичних підприємств в умовах високої капіталоемності галузі. Виробничі показники – продуктивність праці, матеріаловіддача та фондівіддача – визначають ефективність використання ресурсів та здатність підприємства реагувати на

технологічні виклики. Управлінські індикатори та показники якості й вартості енергетичних послуг відображають рівень стратегічного менеджменту та ринкової адаптивності. Таким чином, сформована багатофакторна модель дає можливість ідентифікувати реальні конкурентні переваги та визначити напрями стратегічного розвитку енергетичних підприємств відповідно до сучасних умов функціонування ринку.

Список використаних джерел:

1. Гудзь Ю., Шостаковська А., Майстренко Ю., Козинець А. Фінансові інструменти забезпечення економіко-екологічної безпеки підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 5 (56). С. 87–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-12>
2. Потапов В. Є. Методи визначення конкурентоспроможності енергетичних підприємств. *Економіка і управління*. 2023. Вип. 4 (100). DOI: <https://doi.org/10.36919/2312-7812.4.2023.45>
3. Bobro N., Vasylieva N., Suvorova S., Golovina O., Hulinchuk R. Effectiveness of digital integration in the economy and society amid ongoing economic transformation. *International Journal of Organizational Leadership*. 2025. Vol. 14 (First Special Issue 2025). P. 145–158. DOI: <https://doi.org/10.33844/ijol.2025.60469>
4. Bobro N., Lisova R., Parfentieva O., Dmytrovska V., Kyrylenko S. Digital transformation for cost optimisation and sustainable business operations. *European Journal of Sustainable Development*. 2025. Vol. 14, No. 2. P. 158. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2025.v14n2p158>
5. Потапов В. Є. Підвищення рівня конкурентоспроможності в умовах нестабільних енергетичних ринків. *Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова*. 2024. Вип. 4 (497). DOI: [https://doi.org/10.15589/znz2024.4\(497\).29](https://doi.org/10.15589/znz2024.4(497).29)
6. Гук О., Федевич Л., Ливдар М., Бушовська Л., Близнюк А. Оцінювання ефективності державної політики розвитку малого й середнього бізнесу: фінансовий аспект. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 1 (54). С. 174–187. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.1.54.2024.4265>
7. Fuior E., Zavatki T., Maxim I. Competitiveness of the enterprise: the essence and methods of evaluation. *The Yearbook of the "Gh. Zane" Institute of Economic Researches, Gheorghe Zane Institute for Economic and Social Research (Romanian Academy, Jassy Branch)*. 2019. Vol. 28, No. 1. P. 37.
8. Бакай В. Й. Особливості визначення та оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 6. С. 274.
9. Пахуча Е. В. Методичні засади оцінки конкурентоспроможності підприємства як критерію стійкості бізнесу. *Ефективна економіка*. 2024. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2909/2945>
10. Дикань В. В., Ангеліс Є. О. Шляхи забезпечення конкурентоспроможності підприємств енергетичної галузі України у кризовий період. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2022. № 78–79. С. 62.
11. Крупка М. І. *Фінансовий менеджмент*. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 113 с.

References:

1. Hudz, Yu., Shostakovska, A., Maistrenko, Yu., & Kozynets, A. (2025). Finansovi instrumenty zabezpechennia ekonomiko-ekolohichnoi bezpeky pidpriemstv [Financial instruments for ensuring enterprises' economic and environmental security]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 5 (is. 56), pp. 87–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-12> (in Ukrainian)
2. Potapov, V. Ye. (2023). Metody vyznachennia konkurentospromozhnosti enerhetychnykh pidpriemstv [Methods for determining the competitiveness of energy enterprises]. *Ekonomika i upravlinnia*, no. 4 (is. 100), pp. 45–52. DOI: <https://doi.org/10.36919/2312-7812.4.2023.45> (in Ukrainian)
3. Bobro, N., Vasylieva, N., Suvorova, S., Golovina, O., & Hulinchuk, R. (2025). Effectiveness of digital integration in the economy and society amid ongoing economic transformation. *International Journal of Organizational Leadership*, vol. 14 (Special Issue 2025), pp. 145–158. DOI: <https://doi.org/10.33844/ijol.2025.60469>
4. Bobro, N., Lisova, R., Parfentieva, O., Dmytrovska, V., & Kyrylenko, S. (2025). Digital transformation for cost optimisation and sustainable business operations. *European Journal of Sustainable Development*, vol. 14, no. 2, pp. 158–170. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2025.v14n2p158>
5. Potapov, V. Ye. (2024). Pidvyshchennia rivnia konkurentospromozhnosti v umovakh nestabilnykh enerhetychnykh rynkiv [Increasing competitiveness under unstable energy markets]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu korablebuduvannia imeni admiralak Makarova*, no. 4 (is. 497), pp. 29–36. DOI: [https://doi.org/10.15589/znz2024.4\(497\).29](https://doi.org/10.15589/znz2024.4(497).29) (in Ukrainian)
6. Huk, O., Fedevych, L., Lyvdar, M., Bushovska, L., & Blyzniuk, A. (2024). Otsiniuvannia efektyvnosti derzhavnoi polityky rozvytku maloho y serednoho biznesu: finansovyi aspekt [Evaluation of state policy effectiveness for SME development: Financial aspect]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 1 (is. 54), pp. 174–187. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.1.54.2024.4265> (in Ukrainian)

7. Fuior, E., Zavatki, T., & Maxim, I. (2019). Competitiveness of the enterprise: The essence and methods of evaluation. *The Yearbook of the "Gh. Zane" Institute of Economic Researches*, vol. 28, no. 1, pp. 37–45.
8. Bakay, V. Y. (2021). Osoblyvosti vyznachennia ta otsinky konkurentospromozhnosti produktsii pidpriemstva [Features of defining and assessing enterprise product competitiveness]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 6, pp. 274–279. (in Ukrainian)
9. Pakhucha, E. V. (2024). Metodichni zasady otsinky konkurentospromozhnosti pidpriemstva yak kryteriiu stiikosti biznesu [Methodological principles for assessing enterprise competitiveness as a criterion of business sustainability]. *Efektivna ekonomika*, no. 2, pp. 1–8. Available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2909/2945> (in Ukrainian)
10. Dykan, V. V., & Anhelis, Ye. O. (2022). Shliakhy zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv enerhetychnoi haluzi Ukrainy u kryzovyi period [Ways to ensure competitiveness of Ukrainian energy enterprises during the crisis period]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 78–79, pp. 62–69. (in Ukrainian)
11. Krupka, M. I. (2019). *Finansovy menedzhment* [Financial management]. Lviv: Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 08.12.2025